

ACC. N:R. M. 6943:1-6.

Landskap: Småland. Upptecknat av: Carl Viking,
Härad: Uppvidinge, m. f. Adress: Furåkra, "Kräksmåla."
Socken: Älgshult, m. f. Berättat av: Susanna Ölandsdotter, m. f.
Uppteckningsår: 1940. Född år 1800. i Älgshults socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Uppteckningen berör "Bostbyfingar."

Vol: 1.

Sidor: 1-5.

+ Ett blad teckning.

Skriv endast på denna sida!

1.)

ACC. N:R. M. 6943: 1.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Bland de många vidskepliga föreställningar, som kännetecknade den gamla folktron var och "Borstbytingar". Om en moder hade ett litet odöft barn, så kunde trollmor komma i en "Tirvelvind" & stala det vackra barnet och lägga i vagnan sin "långskrokade ugg". Hon på-
blan trollunge kännetecknades b. a. på att han "Var mörklytt- (mörk i huden) hade lång, kråkig näsa samt åt så mycket han fick; samt skrek & redde ner sig stup i ett för resten". Men fastän ringen åt mer än en vuxen karl, så väkte han blott på hovet & buken. "Ben & armar vora smala, som en spattserkäpp & ingen klipp i dam, så han vart i alla ett vitts foster," sade mormor. Att sådant förbröt på det högsta den moder, som bli-

2.)

ACC. N.R. M. 6943:2.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

vil berövad sitt vackra, friska barn, det
 förstå vi. Men det sadas att frömmor
 var god mot det stulna barnet; "gav
 det god mat och Lögade=(Badade) det i vat-
 ten!" Ville den bestulna modern ha sitt
 granna barn åter, så hur grymt det
 än tyckes, så måste Han "elda Bakugnen
 het & ta Bortbytingen i Skänkarna=(be-
 nen) & långa hanan mä hvete för in
 i den glödheta ruggen." Men på långt
 kam det aldrig för i samma ögonblick,
 som den bestulna modern skulle göra
 slut på "Bortbytingen", så stod frömmor ä-
 ter hemma med det stulna barnet & ryck-
 te i hast åt sig sin fula barnunge." Mor-
 mor m. p från min födelseby Rökshult i
 Sjöghultssocknen berättade följande: "Uva-
 sjön" begränsas av socknarna Sjöghult,

3.)
i Kronobergs-Län, samt Kråksmåla och Bä-
kebo i Kalmar-Län. Inom gården Kråks-
torp äger i Alghultsrooken ligger invid
"Uvasjön" ett stort bergparti, som heter
"Uvablöva". Se teckning n:o 1. I det berget
bodde fordom troll för päder, samt
om hästvätter, fiskade intill "Uvablö-
va" härde trollen slandra inifrån Berg-
et med "gryfs pannor". Mitt emot "U-
vablöva", på andra sidan sjön lig-
ger och i Alghultsrooken östliska gården
"Sjämåla". I dess ägor låg "Sjämåla-
torp". Där fick en ung hustru sin gran-
ne pojke bortlyft mot en ful unge
av trollmor i "Uvablöva". Den unga
torparustrun hade eldat Rakugnen
och skulle kasta in "Bortlyftingen",
men då kom trollmor från "Uvablöva"

4.)

ACC. N:R. M. 6943:4.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

lillbaka med det vackra barnet och lade
i vaggan, samt ryckte åt sig sin fule
unge. Trollmor sade, "Sist du så ren &
löjd jag har din pojke, & du har intet
löst mig en enda gång." Men borpar-
kustrun var arg på trollmor och svara-
de, "Vem i helvete har bett dig föla sag-
ga stjåla min pojke, så fattar han en
eldbrand & skulle slå trollmor i huvet
med, men ha ryckte ner si "trollhatta"
över öjena & vart osynlig, så branden
träffade i dörren." Men sen fick hon
håva sitt barn till fred, så slöt pagen.
Fanns då något medel att skydda små,
odöpta, barn mot att bli stulna av
trollen? Ja, det fanns många medel.
Bäst var elden. Om man kände g. små
eldar på spishellen och förde det lilla bar-

56)

ACC. N:R. M. 6943:5.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

med 3. gäver därigenom, så kunde ing-
 en prästman stjåla det. Bra var också
 så länge barnet var odöpt låta el-
 den stå och lag brinna på Hården.
 Gaff var även att lägga i barnets vof-
 ga "Skäl, som var här dat i dopvatten".
 En 85. årig kyrkväktare Kandråd Ja-
 hannson, ad: Spångabäck, "Präkman",
 har berättat att hans fader "Jan" som
 Gemenligen hette "Väktare - Jädden",
 för brännvin utlemnade dopvatten
 till gamle Améen Per Svensson i Thors-
 hult, Präksmåla socken. "Jan" kände
 ut vattuet, som stod i "Skålen" i "Funtä"
 när dom döpt barn i vår kyrka. Vidare
 var kors (små präkors) lagda i vaggan
 ett gaff skyddsmedel. Likaså en "Villock"
 eller en kvist av "Christi Törne" o.s.v. -

ACC. N:R N. 6943: 6.

Landskap: Småland.

Upptecknat av: Carl Viking,

Härad: Uppvidinge, m. f.

Adress: Turåkra, "Kriksmåla."

Socken: Ålgö, m. f.

Berättat av: Susanna Carlavdotter, m. f.

Uppteckningsår: 1940.

Född år 1800. i Ålgö socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

N° 1. "Uvackläva" präst
sjöstrand.

